

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 167. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983403748048.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

VORT HJEM OG VORE VENNER.

Saisonen 1832-33 tog nu sin Begyndelse og med den min Travlhed ved Theatret. Alle mine tidligere Roller vare endnu i fuld Yndest hos Publikum og gik ofte over Scenen. Det Held, at Alt, hvori jeg hidtil var optraadt, havde tiltalt baade med Hensyn til Stykket og Udførelsen, gjorde, at jeg i de faa Aar alt havde faaet et temmelig stort Repertoire, og dette blev jevnlige forøget med nye Roller i forskjellige Genres. Af dem, der blev mig tildelt i denne Vinter, vil jeg blot nævne Juliettes Rolle i Heibergs Vaudeville "De Danske i Paris" og Titelrollen i "Dronningen paa 16 Aar". I det første Stykke havde Heiberg givet den unge Phister rig Leilighed til at glimre som den sjællandske Bondekarl Mikkel. Alle vare betagne af hans Udførelse, og ikke mindst Forfatteren. "Dronningen paa 16 Aar" var vel et temmelig maadeligt, fransk Stykke, men gav Ryge og mig, ham som Axel Oxenstjerne, mig som den unge svenske Dronning Christine, Leilighed til et Sammenspil, der greb Publikum. En Tilskuer sendte mig efter en af Stykkets Opførelser anonymt en Medaille, som Dronning Christina i sin Regeringstid havde ladet slaa til Uddeling til Personer, hun særlig vilde hædre. Paa den ene Side af Medaillen saaes hendes Brystbillede, paa den anden en opgaaende Sol.

Lykken havde "forelsket sig" i mig, saa at Alt, hvad jeg rørte ved, gik heldigt og trængte igjennem. Enhver Modstand af hvilket som helst Motiv strandede paa min Lykkes Medbør. I enhver ny Rolle saae Tilskuerne en ny Udvikling og en ny Side hos mig, som overraskede dem, og disse Overraskelser gjorde, at man fulgte enhver ny Rolles Udførelse af mig med spændt Forventning. Den Interesse, hvormed man i hin Tid fulgte enhver Frembringelse i Litteraturen eller paa Scenen, har man i vor Tid neppe nogen Forestilling om. Litteratur, Kunst og Theater vare de Themaer, hvorom Alt 168 dreiede sig. Vel havde det politiske Liv begyndt at røre sig herhjemme efter Julirevolutionen, men Bevægelsen var ikke trængt ned til det store Publikum, der endnu hang ved sine gamle Interesser. Det politiske Liv laa endnu i Svøbet. Enhver passede Sit, og Ingen troede, at Landets Styrelse hvilede paa ham, eller at nogen Opfordring var stillet til ham udenfor den Opgave - hvilken det nu end var - han havde ofret sig for. I Kunst og Litteratur søgte den dannede Almenhed Hvile, Opmuntring og Belæring. Det var en Fornødenhed, hvis Tilfredsstillelse var lige saa nødvendig som det daglige Brød. Af denne alvorlige Interesse for Kunsten fulgte, at de enkelte Talenter, som ret faldt i Alles Smag, bleve betragtede med Kjærlighed som en Nationaleiendom, hvoraf man var stolt. Et nyt Stykkes Opførelse paa Theatret var en Begivenhed, som interesserede alle Stænder. Hele Hoffet indfandt sig som oftest den første Aften, et saadant gik over Scenen. Theatret havde i en Del Aar, forinden Madam Wexschall og jeg vare fremtraadte, været blottet for kvindelige Talenter af nogen synderlig Betydning. De gamle berømte Navne: Mad. Heger, Mad. Rosing, Mad. Clausen, Mad. Andersen, Mad. Spindler, Jfr. Astrup o. s. v., vare Alle borte. Da kom Jfr. Brenøe (siden Mad. Wexschall - senest Fru Nielsen) - og man hilste atter med Glæde et ungt, friskt Talent. Faa Aar efter optraadte jeg, Jfr. Heger (siden Mad. Holst) og Flere, og man var ikke længer i Forlegenhed med Besættelse af Elskerinden i de forskjellige Fag. Madam Wexschall udfyldte tillige en tom Plads i Operaen.

Med Rette eller Urette valgte Publikum imellem de ikke Faa, som Theatret for Øieblikket var i Besiddelse af, mig som sin særlige Yndling, og denne Yndest gik over til en Art Forgudelse, som ofte ængstede mig selv. Bifald paa Scenen, saa vel som Digte og Blomster, der sendtes til min Bolig (dengang kjendte man endnu ikke noget til den udenlandske Skik, som jeg aldrig har fundet skøn eller passende: at kaste Blomster op paa Scenen, lige saa lidt som Fremkaldelser) - endvidere anonyme Gaver og halvt forrykte Kjærlighedsbreve hørte til Dagens Orden. Viste jeg mig paa Gader og Stræder, forfulgte man mig for at faa et Glimt af mig at se. Høie og Lave søgte paa alle Maader at komme i Berøring med mig. Man efterabede mig ikke alene paa Theatret, men i Livet. Det Snit, mine Klæder, mit Haar havde, vilde man ogsaa have, og en Sværm af kvindelige Efterabere gjorde sig latterlige ved uden mindste Kritik at efterligne mig i Alt. Man tro ikke, at jeg nu nedskriver dette med nogen som helst Forfængelighedsfølelse - jeg skriver det kun for at minde om, hvorledes et Publikum næsten altid løber løbsk og ikke kan holde Maade, hverken i sin Roes eller i sin Dadel. "Men hvorledes optog du alt dette dengang?" vil man maaske spørge. Nu vel, jeg vil sige det saa ærligt, som jeg formaar: Naar jeg hørte dette Bifald 169

i Theatret, læste min stadige Berømmelse i Bladene, modtog i mit Hjem disse Vers, Blomster, Breve, hvori man sammenlignede mig med et guddommeligt Væsen, da sagde vel et bedre og sundere Jeg i mit Bryst, at alt dette var overdrevet, og af og til følte jeg vel en Skamfuldhed herover, der gjorde, at jeg ikke engang lod mine Nærmeste læse disse febrilske Udgydelser. Men en Forfængeligheds Djævel hviskede ogsaa stundom ved Siden af: at der dog maatte være noget Sandt heri, da Alle fandt det; og et vist Overmod udeblev ikke hos mig - ikke at dette gjorde mig stolt og indbildsk; det forbød min sunde Fornuft mig - men som det unge Føl boltrede jeg mig paa denne frodige, behagelige Græsgang, uden at det faldt mig ind at frygte for Vinterens Komme. Og Gud maa vide, hvad der var blevet af mig, hvis han ikke i sin Godhed havde sat mig ind i en Kreds, der var en ypperlig Regulator for enhver Udskeielse, mit Overmod kunde have ledet mig til. Heiberg bidrog imidlertid ikke synderligt til at standse mig paa denne farlige Vei. Han var selv stolt af mig; ja, jeg fandt det ofte rørende, at han, der for sit eget Vedkommende ikke følte Stolthed over Noget af, hvad han virkede, var stolt af mig og satte mig saa høit, at han ikke var langt fra at synes, at saa godt som Ingen var værdig til min Omgang. Det er naturligt, at Andre ofte opfattede dette som en Skinsyge hos ham; men jeg

vidste, at dette var falsk, thi dermed fortrædige han mig saa godt som aldrig; men han fandt, at man ikke nok kunde holde mig i Ære, og at det skulde være en stor Gunst at turde regne sig til mine Omgangsvener. Heller ikke kunde han taale, at jeg deltog i Noget, hvorved jeg kom i Berøring med Massen. Næsten om Alt, hvad jeg kunde have Lyst til at deltage i, sagde han: "Dette skikker sig ikke for dig; det kan være godt nok for de Andre, men du staar høiere og bør holde dig for god dertil." Det var altsaa en Række af Afslag, snart til En, snart til en Anden, som indbød mig. Ved saaledes at værne om mig paadrog han sig ikke faa Uvenner. Og jeg havde dengang ikke Verdensklogskab nok til at finde, at denne hans Anskuelse, at holde mig tilbage fra Sværmen, var den rette. Jeg græd undertiden barnagtige Taarer over, at jeg saaledes gik glip af en eller anden Adspredelse, som jeg følte stor Lyst til at deltage i. Heiberg bidrog saaledes snarere til at forøge end til at formindske min Forfængelighed; anderledes var det derimod med hans Moder, thi hos hende var Kritiken vaagen og ved Haanden. Naar jeg i min barnagtige Glæde læste et eller andet af de hyppige Digte, der bleve mig tilsendte, høit for de Andre, da var en lille satirisk Bemærkning af hende, som næsten aldrig udeblev, nok til at slaa koldt Vand i Blodet. Lidt flau pakkede jeg det da atter sammen og ærgrede mig saa meget mere over, at dette et Øieblik kunde have forvoldt mig en Glæde, som min naturlige Fornuft da sagde mig, at hun havde Ret i sin Bemærkning. En anden Lykke for mig 170

var, at min altfor udelukkende Interesse for den Kunst, jeg selv satte saa høit, blev delt derved, at der i mit Hjem og i vor Omgang, der for det meste bestod af Folk, der ikke vare ved Theatret eller havde noget dermed at gjøre, ideligt blev ført Samtaler paa Bane, som jeg, enten jeg havde Lyst dertil eller ikke, blev nødt til at lytte til; og denne Tvang gjorde, at jeg lidt efter lidt aabnede mit Øre og Øie for andre Interesser end dem, et Theaterliv fører med sig. I Begyndelsen tilstaar jeg, at det trættede mig, at jeg havde ondt ved at holde Interessen vedlige, ja, jeg begreb ikke ret, at der gaves Mennesker, for hvem Theatertilværelsen var en Biting. Det varede imidlertid ikke længe, før min Horizont udvidede sig, saa at disse Samtaler aabnede min ensidige Forstands Læddiker. Imidlertid kom jeg ikke hertil uden Kamp og Overvindelse. En medfødt Hurtighed, som er Kvinden egen, gjorde, at jeg meget snart ikke sad tilovers ved disse Samtaler, men blandede mig i dem paa en fri og naturlig Maade. Og Heiberg roste mig ofte for mine Bemærkninger, som han fandt eiendommelige og friske; og da disse mine Bemærkninger bleve fremførte med Bevidstheden om, at jeg i denne Kreds var den, der skulde lære, og ikke den, der vilde belære, saa modtog man dem med Godhed og Velvillie. Ofte udbrød Heiberg, især naar Samtalen imellem ham og hans Venner dreiede sig om de forskjellige philosophiske Skoler, som paa den Tid beskæftigede alle Lærde, og jeg nu i disse Samtaler af og til vovede at give mit Besyv med til Conversationen: "Hvoraf veed du det? Du kjender ligesom af dig selv, hvad vi Andre møisommeligt maa læse os til." Og saadanne Ytringer sporede da min Forfængelighed til at gaa videre, og jeg lyttede da med større og større Opmærksomhed. Den Trang, som jeg fra Barn af havde følt, stedse at søge deres Selskab, som stode over mig i Dannelse og Udvikling, og som aldrig har forladt mig, gjorde nu, at jeg med Begjærlighed lidt efter lidt i høiere og høiere Grad drog Nytte af de lykkelige Forhold, som jeg var sat i. Mit Liv i Hjemmet og dets Interesser blev efterhaanden adskilt fra mit Theaterliv. Hjemmet udviklede min Personlighed, hvilket da ogsaa kom min Kunst til Nytte. Med Glæde hørte jeg ofte Fremmede, baade Udlændinge og Danske, ytre, at man ved at se mig i mit Hjem umuligt kunde tro, at Fruen i Huset var en Skuespillerinde; ja, Udlændinge, der aldrig havde set mig paa Scenen, ytrede ikke sjældent, at de slet ikke kunde forestille sig mig der. Hertil bidrog især min Virksomhed og Interesse for de huslige Beskæftigelser, thi jeg besørgede selv Alt, hvad Husmødre pleie at besørgede. En medfødt Sans for Hyggelighed og Orden og for at have Alting smukt omkring mig søgte jeg i Stilhed mere og mere at udvikle. Undertiden kneb det vel med de huslige Pligter; naar Hovedet var fuldt af en eller anden ny Rolle, og der da, samme Dag en saadan skulde fremstilles første Gang, skulde tælles til Vask eller hugges Sukker eller gjøres 171

Husholdningsregnskab, tales om Maden i Ugens Løb o. s. v., da kostede dette jo unegteligt en Overvindelse, som undertiden ikke var ringe. Jeg vil heller ikke negte, at jo en eller anden Ting af og til kunde blive glemt, og dette blev da paaanket af min Svigermoder, der syntes, at Alt, hvad der hørte til Husets Behagelighed, maatte gaa fremfor alt Andet. Det hører vel altid til Undtagelserne at være saa let at leve med i det daglige Liv som min kjære Heiberg; at være i den Grad hævet over alt Smaat hører kun store, mandige Aander til som hans. Men netop det, at han Intet fordrede, gjorde, at det var mig den største Glæde at forekomme hans Ønsker; taknemmelig som et Barn var han for enhver lille Opmærksomhed, og denne Taknemmelighed fremkaldte et nyt Ønske hos mig om at behage og glæde ham. Det vilde i Sandhed være Uret at sige, at hans Moder ikke ogsaa var taknemmelig for, hvad Godhed man viste hende, tvertimod, men at hendes Opsyn og Rettelser undertiden gjorde mig utaalmodig, vil jeg ikke fragaa. Dog, jeg skulde vel gaa denne Skole igjennem og afslibes ogsaa paa denne Maade af hende, der i Tone og Dannelse stod høit over mig; og det vil jeg med Taknemmelighed erkjende, at jeg skylder hende meget af min Udvikling, og det i mange Henseender. Hendes Dannelse, Humanitet og Hjertensgodhed skylder jeg saaledes, at hun bragte mig til at faa et andet Syn paa mine Forældre og mit Forhold til dem. Jeg omgikkes dem naturligvis stadigt, og der var det venligste Forhold imellem os; men min gamle Følelse af Skamfuldhed over, at de i Cultur stode saa lavt, havde jeg i længere Tid ondt ved at overvinde i Andres Nærværelse. Dette mærkede hun og foreholdt mig kjærligt, at det var Uret af mig. Hun roste dem da for deres Arbeidsomhed, hun fremhævede det Respectable i deres Udholdenhed og Flid. Selv underholdt hun sig med dem paa den venligste Maade og tvang min Moder til at sige "Du" til sig, hvilket naturligvis smigrede og glædede min Moder, saa at hun fik en virkelig Hengivenhed for hende. Kom mine Forældre og besøgte mig, hvilket imidlertid ikke ofte skete, hjalp det paa mig at se hende venlig og forekommende imod dem; der maatte være tilstede, hvem der vilde, hun var den Samme, altid lige venlig og opmærksom. Dette gjorde mig godt, og efterhaanden forsvandt min stygge

Forlegenhedsfølelse lige overfor dem. Jeg sagde til mig selv: "Det er dine Forældre, som maaske ved deres Fortrin i Guds Øine staa over dig" - og jeg begik fra den Tid ikke mere den Feil, at rødmø over dem. Om Heiberg sagde begge mine Forældre, at de elskede ham lige saa høit som mig, og dette vilde i deres Mund ikke sige saa lidt. De bør ogsaa have den Roes, at de vare yderst beskedne med at komme og aldrig trængte sig paa os eller vore Omgivelser. De besade denne noble Stolthed, som ofte findes hos Folk af de ringere Klasser. Vi maatte indbyde dem med alle Ceremonier, ifald vi vilde være visse paa, at de kom. Men af og til løde dog fra dem 172 Suk og Klager over, at de vare for ringe til vor Omgang - Klager, som jeg da maatte stille tilfreds, saa godt jeg kunde; ved smaa Opmærksomheder søgte jeg da atter at sætte dem i Humeur.

Vi levede temmelig stille denne Vinter og kom, som før bemærket, kun sjældent ud. Selv gjorde vi ingen Selskaber; men paa de Aftener, da jeg ikke var optagen af Theatret, kom som oftest adskillige af Heibergs gamle Venner, og her ved vort Thebord var Samtalen da livlig, underholdende og belærende. Iblandt disse Venner var ogsaa Poul Møller. Denne geniale og ejendommelige Personlighed interesserede mig meget. Jeg har aldrig i mit Liv truffet paa Nogen, der i høiere Grad bar Præget af Sandhed i Tale og Væsen. Alt, hvad der blot streifede hen imod Affectation, var ham en Vederstyggelighed, og han havde saa fine Sanser i denne Retning og et saa skarpt Øie herfor, at end ikke den mest skjulte Nuance heraf undgik hans Blik; maaske gik hans Mistænksomhed i denne Retning undertiden for vidt. Han var fuld af skarpe, fine, ironiske Bemærkninger over Menneskenes Daarligheder; disse bleve imidlertid stedse fremførte med saa megen Humor, Godmodighed og Gemytlighed, at det var en sand Forfriskning at belæres af hans psykologiske lagttagelsesevne. Ofte havde jeg en Følelse af, at jeg lige overfor ham stod for en sjælelig Dommer; han ængstede mig næsten, og dog havde hans Omgang og hans fine Tone - der ikke bestod i den, man tænker sig en Kammerjunker - ikke dette ydre Slebne, men den Dannelsens Finhed, i hvis Nærhed man er tryk mod alt Raat og Udelicat, en stor Tiltrækning for mig. Hans mangeaarige Venskab og Godhed for Heiberg, hans Hengivenhed for dennes Moder, gjorde ham til en af deres kjæreste Omgangsvener. Mig lod det til, som han først vilde studere, og dette trykkede mig noget i hans Nærværelse, saa jeg ikke formaaede at være ret fri lige overfor ham. Dog tror jeg, at jeg i det Hele taget fandt Naade for hans Øine. Han ytrede sig ofte venligt om mig og satte Pris paa mig som Skuespillerinde. Jeg erindrer endnu en lille forfængelig Glæde, han forskaffede mig en Aften, da han var i Besøg hos os. Jeg gik og syslede med at dække Aftensbordet, medens Heiberg og han sad i Samtale i Sofaen, som stod nær ved Døren til Værelset ved Siden af, hvor jeg havde Et og Andet staaende til Bordets Dækning og derfor ofte maatte gaa ud og ind. Da hørte jeg ham sige til Heiberg, mens jeg stod i den anden Stue: "Det er mærkeligt, saa let som Din Kone gaar; man hører ikke en Lyd, uagtet hun gaar frem og tilbage. Det er smukt; det vilde jeg sætte Pris paa." Saaledes bemærkede han Alt, uagtet det saae ud, som han var distrahit og ikke lagde Mærke til Noget. Samme Aften erindrer jeg, at Heiberg beskyldte ham for Distraction. "Du gjør mig Uret," sagde han, "jeg veed nok, at jeg har Ord derfor, men det er ingenlunde Tilfældet." Og nu fortalte Heiberg en Række 173 af Historier, der vare i Omløb om ham, til hvilke han den ene Gang efter den anden med sin sanddru Stemme sagde: "Nei, det er ikke sandt." - "Er det heller ikke sandt," vedblev Heiberg, "at du en Vinteraften ved at hjælpe nogle Baldamer ud af en Karet satte en af dem paa Hovedet i Sneen, i Stedet for at sætte hende paa Benene?" - "Jo, det er sandt," svarede han ganske alvorligt. Vi brast Alle i Latter. "Jeg skal sige dig," vedblev han, idet et ironisk Smil spillede ham om Munden, "jeg stod hin Aften og ventede paa at hjælpe en ung Pige, jeg var forelsket i, ud af Vognen; nu kom den ene Vogn efter den anden, og jeg hjalp det ene Sæt Damer ud efter det andet, uden at Gjenstanden for mine Ønsker indfandt sig. Da kom endelig en Vogn, og ved at aabne Døren hørte jeg hendes Stemme, men nu kom atter her En efter en Anden, som jeg maatte hjælpe ud, og i min Utaalmodighed satte jeg da rigtignok en af dem paa Hovedet i Stedet for paa Benene." Den Sanddruhed og Naivitet, forenet med et eget Udtryk af Undselighed, hvormed han sagde dette, var paa een Gang rørende og usigelig comisk.

Poul Møller var en ægte dansk Natur. Han gjorde et Indtryk paa mig, som om han hørte til Kæmpevisernes Tid. Han burde været en Borgherre, der hver Aften gav Ordre til at lade Vindebroen trække op. Jeg saae den store bredskuldrede Mand med Sværd ved sin Lænd, uagtet der intet var. Høi, firskaaren og med kraftige Lemmer, burde han været iført et Harnisk og en Hjelm. Det blonde Haar og de blaa, trofaste Øine fuldendte Billedet.

Han kom ofte til os denne Vinter og var bleven varm for den Tanke, at vi af *Nationalkjærlighed* i Sommermaanederne burde reise til Provinserne for der at give danske Comedier, godt udførte. (Dengang havde man endnu ikke de mange smaa Truper, der senere kom istand og reiste Provinserne rundt.) Poul Møller talte da saa længe med Heiberg derom, indtil han, hvem den hele Plan var imod, besluttede at føie ham.

Forinden vor Afreise til Provinserne havde Heiberg en kjær Pligt at opfylde for en af sine Venner. Herhjemme rørte sig alt i flere Aar den almindelige europæiske Frihedsbevægelse. Den ene Personlighed efter den anden traadte op imod den gamle Enevælde og førte, under forskellige Former, Ordet for en friere Styrelse. Den mest fremragende af dem var vor Omgangsvener, daværende Artillericapitain Tscherning. Dette vidunderligt begavede Menneske, i Besiddelse af saa mange Evner, som han paa Grund af vore Forhold ikke kunde faa Leilighed til at bruge, havde kastet sit Had paa den gode, gamle Konge, Frederik den Sjette - et Had fuldt af Paradoxer - og havde ved Skrift og Tale paadraget sig Kongens Uvillie. I tidligere Dage vilde han være bleven landsforvist ligesom P. A. Heiberg - i nærværende Periode gik Sligt ikke længere godt an. Af mange Grunde 174

ønskede Kongen ham imidlertid bort, og der blev tilbudt ham et Reisestipendium, for, som det hed, at han i Udlandet kunde gjøre sig bekjendt med de Fremskridt, Artillerivæsenet havde gjort. Dette Tilbud var kun en Form for i nogen Tid at fjerne ham fra Skuepladsen herhjemme, han selv og Alle ansaae det for en maskeret Landsforvisning; hans Venner viste ham derfor deres Deltagelse, og det ene Gilde blev gjort til hans Ære efter det andet, forinden han tiltraadte sin Reise. Tscherning var den Gang ligesom Heiberg Lærer paa den militaire Høiskole. Ogsaa Heiberg ønskede at se ham ved et Afskedsgilde i vort Hjem. Han og en Del af de unge Høiskoleofficerer (hans og Heibergs Elever) bleve derfor indbudne til os i den Anledning. Blandt disse unge Officerer fandtes ikke faa begavede Mennesker, og flere af dem udmærkede sig i Fremtiden, dels i Videnskaberne, dels i Krigen 1848-50, hvor Nogle af dem faldt paa Ærens Mark. Imellem disse vore unge Gjæster var en Lieutenant Andræ, nuværende Geheimeraad og Finansminister Andræ; dengang 20 Aar. Denne unge, begavede Mand erobrede hin Aften Heibergs, hans Moders og mit Venskab - et Venskab, som har holdt sin Prøve indtil dette Øieblik, da jeg nedskriver dette, 24 Aar efter, og jeg haaber det skal holde ud vor øvrige Tid. I denne fine, aandrige Natur fandt Heiberg en ung Mand, hvem han ønskede at aabne sit Hus for og binde fast til vor daglige Omgang. Han paa sin Side fandt saa stort Behag i dette, at vort Hus var saa godt som det eneste, hvori han udhvilede sig fra sine Studier. Med Glæde mindes jeg i dette Øieblik de mange Aftener, hvor han og vi Tre til langt ud paa Natten sad i den livligste Underholdning, gjensidigt opmuntrede ved hinandens Selskab. Det var smukt at se Heiberg som den ældre, modne Mand underholde sig med denne yngre som med en Jevnaldrende og igjen at se den unge udtale sine Anskuelser frit og uforbeholdent for den ældre, dog med al den Finhed og Takt, der i den Grad, i hvilken han var i Besiddelse af den, kun kan naas, hvor den er medfødt. Hin Aften, der skaffede os hans Bekjendtskab, fik derved Betydning for os Alle, og han paa sin Side har bevaret de mindste Détails fra den første Indtrædelse i vor Kreds i sin Hukommelse og senere ofte mindet os om den. Han var den Gang en stadig og passioneret Comediegjænger, saa der imellem ham og mig var et stærkt Berøringspunkt. Jeg har alt tidligere fortalt, at Heiberg satte mig saa høit, at han kun fandt meget Faa værdige til min Omgang. Heri havde han nu fundet en mægtig Allieret i Andræ. De vare altid enige desangaaende, saa at jeg nu havde faaet to strenge Herrer i Stedet for en. Naar Heiberg modsatte sig en eller anden ungdommelig Lyst hos mig, og jeg barnagtig bebreidede ham dette, sagde han ofte: "Spørg Andræ, saa skal du høre, at han vil holde med mig." Dette vidste jeg forud og spurgte derfor ikke Andræ, og gjorde jeg det 175 undertiden i Haab om at faa Medhold, fik jeg altid til Svar: "Naturligvis har Professoren Ret; dette er ikke for Dem." Den Gang syntes jeg, de havde begge Uret, nu tror jeg, de have havt Ret - thi den Kvinde, der træder personligt frem for et Publikum, kan ikke forskanse sig stærkt nok bag Privatlivets Mure. Naar de Aftener nærmede sig, paa hvilke vi ventede Andræ, sagde snart den Ene af os, snart den Anden: "*Heute kommt gewiss Honoré*;" en Talemaade, der var gaaet i Arv til os gennem min Svigermoder fra den Tid, de franske Emigranter i Slutningen af forrige Aarhundrede vare i Kjøbenhavn og bleve søgte af Alle. Franskmanden Honoré havde lovet en tysk Hr. Z., at han en Aften vilde besøge ham og hans Familie, hvorover Hr. Z. var meget smigret. Honoré havde enten glemt Løftet eller aldrig tænkt paa at opfylde det. Men hver Gang en ny Dag oprandt, udrød Hr. Z.: "*Heute kommt gewiss Honoré*," og først da Honoré atter reiste til Frankrig, blev Z.s Haab om at se ham opgivet. Man lo ad den stakkels Hr. Z., og hans "*heute kommt gewiss Honoré*" blev til en staaende Talemaade hos Mange i de Kredse. Vi vare heldigere, thi naar En af os sagde: "*Heute kommt gewiss Honoré*", da blev vort Haab sjeldent skuffet, og altid bragte han sin fine Tone, sin oplivende Conversation med sig, og Time efter Time gik, indtil Vægterens Raab fra Gaden: "Hov, Vægter! Klokken er slagen I" mindede os om, at dette Klokkesiet var langfra Vægterens Raab: "Hov, Vægter! Klokken er slagen 10. Nu er det paa de Tide, man føier sig til Sengs."

Ved Afskedsgildet for Tscherning herskede meget Liv og Munterhed, og mange smaa Afskedstaler bleve holdte, som forhøiede Stemningen. Jeg mindes endnu med Latter, at da jeg stod og skar en stor Steg for og kun havde Tanken henvendt paa at gjøre dette saa godt og pænt som muligt, blev jeg med Et vakt af min Forskjærerinteresse ved at August Baggesen i en Tale, som alt havde varet noget, uden at jeg troede at behøve at skjænke den særdeles Opmærksomhed, fremhævede disse Ord: "Hvor Kunst og Natur ere saa tæt sammenslyngede o.s.v." - da faldt det mig pludseligt ind: mon dette er til dig? Og det var til mig. Nu stod jeg der med den store Forskjærerkniv i den ene Haand og den store Cffel i den anden og fandt denne Stilling saa comisk for den, der skulde modtage en Hyl ding, at jeg brast i Latter. Dette smittede det øvrige Selskab, og den høitidelige Tale endte med at opløse sig i Latter hos Taleren selv. Heraf kan man lære, at man aldrig i en Tale til Værtinden skal vælge det Øieblik, da hun skjærer en stor Stegfor. En anden Gjenvordighed havde jeg hin Aften. Til Dessert havde jeg valgt Is og Gelée, haabende paa at den ene Halvpart vilde vælge Is, den anden Gelée. Jeg rettede dette an, og Tjeneren bød det om, men til min store Sorg kom han bestandigt tilbage med Geléen og bad om Is. Tilsidst var 176 der ingen Is mere. Ung som Værtinde satte denne feile Beregning mig i den største Forlegenhed. Den praktiske Tscherning, der havde mig til Bords, saae denne min Nød og hjalp mig ud af den ved at sige sagte til mig: "Bryd Dem ikke derom; giv dem Gelée alligevel." En Sten faldt fra mit Hjerte ved dette Raad, og Tjeneren fik Ordre til at gaa med Geléen til dem, som ønskede Is. Men en Husmodergysen foer dog igjennem mig, da jeg saa ham gaa med den usalige Bakke, hvorpaa Geléen bævrede, som om den rystede paa Hovedet af Vrede over at skulle paanødes dem, der ikke forstode at sætte Pris paa dens gode Egenskaber.

Vi holdt alle Tre meget af Tscherning og vare altid glade, naar han kom, da han stedse medbragte Liv, Munterhed og Interesse saa godt som for alt, hvad der rørte sig herhjemme som i Udlandet, hvor han fra

sine tidligere Reiser havde mange Forbindelser. Tscherning lod sin Tunge løbe og gjorde sig ofte værre paa mangt et Punkt, end han var. Han havde hos Mange Ord for at være en Prosaist, der ikke brød sig om Kunst og Poesi. Dette var ingenlunde Tilfældet. Han brød sig derom, idet han havde Sans og Øie herfor fremfor mange Andre, men af Princip vilde han ved offentlige Leiligheder tale derimod, som en Modsætning til de Mange, der talte for, og naar han først var kommen i Fart med at opponere, ja, da kjendte han ingen Grænser. Og saa var der intet Menneske fornøieligere at disputere med end Tscherning, thi her var aldrig Tale om den Art af Heftighed, der frembringer Misstemning hos Tilhørerne, eller en Heftighed, der larmer hen i Luften uden at høre paa, hvad Modparten ytrer. Han var en ypperlig Hører, saa hans Svar virkelig var Svar paa, hvad der blev fremført, og det ofte meget piquante, og var Disputen til Ende, da vare Alle lige gode Venner, om ogsaa Kampen var ført nok saa ivrigt og heftigt. Tscherning var desuden et hjertensgodt Menneske og en trofast Ven. Af de faa Indtægter, der stode til hans Raadighed, havde han altid nok til at komme Andre til Hjælp, der havde mindre. Selv var han overordentlig uinteressert.

Faa Dage efter vort lille Gilde reiste Tscherning til Udlandet, hvor han skulde opholde sig paa ubestemt Tid.